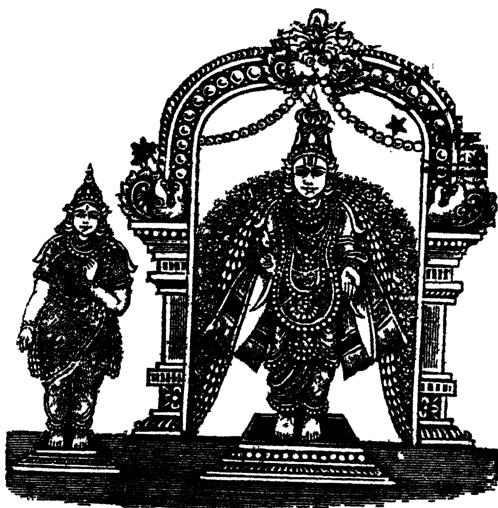
శ్రీః

శతాలంకార నిదర్శనమ్

నామ

శ్రీపార్థసారధిశతకమ్.

విజయతాం శ్రీపార్థసూతః

పండిత శ్రీ దేవశిఖామణి అలహియసింగరార్య

విరచితమ్

చెన్నపురీ

ఆనందముద్రణాలయే ముద్రితమ్.

1925

శ్రీః

ఘన స్తనవివర్ణనై ర్జఘనపీనతాజల్పనైః
నితమ్బభరకీర్తనైః కృతమలంకృతీనాం శతమ్ ।
పరం సుభగయామ్యహం హరిగుణౌఘనిర్వర్ణనై
రలంకృతిరలంకృతే స్సఖలు దేవదేవః ప్రభుః ॥

కేవలం భక్తిభావేన భగవత్ స్తుతిరూపతః ।
కృతా కృతి రియం నవ్యా భూయాద్భువి సతాం ముదే ॥

“యే నామ కేచిదిహ నః ప్రథయన్త్యవజ్ఞాం
జానన్తి తే కిమపి తాన్ ప్రతి నైష యత్నః
ఉత్పత్స్యతే మమతు కోఽపి సమానధర్మా
కాలోహ్యయం నిరవధి ర్విపులాచ పృథ్వీ ”

మహాకవిర్భవభూతిః.

TO

Rao Bahadur

V. Ranganadham Chetty Garu,

(Proprietor, Ananda Press, Madras.)

Dharmakartha,

Sree Parthasarathy Swami Devasthanam, Triplicane,

and Temples at Sreeperumbudur and Singaperumal Koil,

Founder of Sree Venkateswara Students' Hostel, Triplicane.

Member of the Senate, University of Madras.

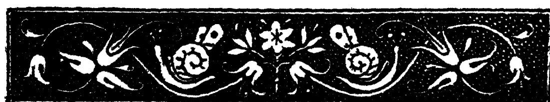
A sincere devotee and an enthusiastic Religious worker, whose activities are all characterised by love of Religion, Charity and Education.

This devotional poem is dedicated as a mark of gratitude and esteem by

His friend and admirer

PANDIT

D. ALASINGARACHARYAR

శతాలంకారనిదర్శనరూప

శ్రీపార్థసారథిశతకమ్.

ఉపమా

బాహుదణ్డోద్ధృతశ్శౌరేః కశాదణ్డస్స పాతు నః
యో భాతి యమునాస్రోత స్సంభూతాంభోజనాలవత్॥ 1

అనన్వయః

సౌన్దర్యామృతశేవధిః సుమనసాం సౌభాగ్యభూమావధిః
శృంగారైకనిధి స్సునిర్భరమహా లావణ్యపాథోనిధిః।
సత్య జ్ఞాన సుఖాత్మికా శుభకరీ దివ్యాకృతిస్తావకీ
త్వద్దివ్యాకృతివత్సమస్తజగదానన్దాయ భోభూయతే॥ 2

ఉపమేయోపమా

త్వత్పాణిద్వితయే త్వదంఘ్రియుగలే
కృష్ణ! త్వదక్ష్ణోర్యుగే।
పద్మానీంస్తులయన్తు భఙ్గురగుణాన్
యే కేచి దజ్ఞా జనాః।
సవ్యం దక్షిణవత్తథా తదితరం
సవ్యాఙ్ఘ్రవచ్చేతి యత్।
ప్రత్యేకంతు తయోర్ద్వయోరుపమితిః
సా మే పరం రోచతే॥ 3

ప్రతీపమ్

కృష్ణనామామృతరసే సకృదాస్వాదితే సతి।
ద్రాక్షా దధి మధు క్షీర శర్కరాద్యేషు కారుచిః॥ 4

రూపకమ్

నూనం యదుకులామ్భోధేః పూర్ణచన్ద్రోఽయముత్థితః।
కుర్వన్ కువలయోల్లాసం తమోరాశిం నిరస్యతి॥ 5

పరిణామః

పార్థాశ్వచోదనవిధౌ ప్రయతిస్య యస్య
సంగ్రామసీమ్ని చరతః పదపద్మరేణుః।
స్వర్గాధిరోహణవిధౌ సమరే హతానాం
సోపానపఙ్క్తిరభవత్ స పునాతు కృష్ణః॥ 6

ఉల్లేఖః.

భక్తానాం సురపాదపః సుమనసాం
సౌభాగ్యసీమావధిః।
దైత్యానాం ప్రలయాంతకో వ్రజవధూ
బృన్దస్య పుష్పాశుగః।
పౌరాణాం వ్రజబాలకో వరముని
వ్రాతస్య దైవం పరం।
గోపానాం ప్రియమిత్రమిత్యనుపదం
దృశ్యో హరిః పాతు వః॥ 7

స్మరణమ్.

కలిందకన్యా తటినీప్రదేశే
గోపాంగనాభిర్విహరన్ మురారిః।
కర్షన్ ముహుస్తత్కబరీం కరేణ
స్మరత్యహో! కాళియమర్దనస్య॥ 8

భ్రాన్తిః

జానుభ్యాం మణికుట్టిమేషు విచరన్
సందష్టగవ్యో ముహు-
స్తత్రాలోక్య నిజాకృతిం క్షితితలే
సంభ్రాంతచిత్తస్తథా।
మాతః! కోఽపి శిశు ర్విడమ్బయతి మాం
తం దణ్డయేతి క్రుధా
గోపీనాం స్మయమావహన్ననుపదం
మాయాశిశుః పాతు వః॥ 9

సన్దేహః

యత్తత్త్వం బలినిగ్రహే నచ హరా-
త్త్వాం ద్వారకృత్యేఽయుజత్
త్వద్భృత్య స్సచ పాణ్డురాజతనయా-
స్త్వామేవ దూత్యే వ్యధాత్।
ఇత్థం తుల్యబలాఢ్యతాం తు యువయో-
రుద్వీక్షమాణస్య మే
త్వద్భక్తాః ప్రబలా ఉత త్వమితి వై!
జాతో మహాన్ సంశయః॥ 10

అపహ్నుతిః.

న శంఖః పాఞ్చజన్యోఽయం పార్థసూతకరే ధృతః।
కంఠోఽయం దృశ్యతే బాహునిలీనాయా జయశ్రియః॥ 11

ఉత్ప్రేక్షా

పూర్వం ప్రియాప్రణయకోపనివారణార్థ-
మభ్యుద్యతస్య తవ దివ్యకరాభిమర్శాత్।

తస్యాపి కల్పకతరోరజనీతి మన్యే
తాదృగ్విధస్త్రిభువనప్రథితప్రభావః॥ 12

అతిశయోక్తిః.

విద్యుల్లేఖా విలసితవపుః కోఽప్యయం సౌమ్యరూపః।
కాలామ్భోదః స్ఫురతి లవణామ్భోధి వేలావనేఽస్మిన్।
యోఽయంస్వాజ్ఞాదమృతలహరీముత్సృజన్సమంతా।
ల్లోకా నుజ్జీవయతి నితరాం తప్యమానాన్ భవాగ్నౌ॥ 13

తుల్యయోగితా

జయన్తీసంభవం జ్యోతిరద్భుతం భువి భాసతే।
యస్యోదయేఽభిభూతాని తేజాంసి చ తమాంసి చ॥ 14

దీపకమ్.

శౌర్యేణ ప్రభుతా శ్రుతేనచ వయః సత్పాత్రదానైర్ధనం
సౌలభ్యేన మహోన్నతి స్సువినయో తర్కేణ విద్యాగమః।
జ్ఞానం తత్త్వ వివేచనేనచ సదాచారేణ వంశోన్నతిః
కావ్యశ్రీ ర్హరికీర్తనామృతరసో త్సేకైః పరం శోభతే॥ 15

ఆవృత్తి దీపకమ్.

ధునోతి తమసాం తతిం దహతి దుర్విపత్సంచయాన్
భినత్తి భవబంధనం ఝుడితి హన్తి పాపోచ్చయమ్।
క్షిణోతి కలికల్మషం క్షపయతి వ్యథాం మానసీ
మహో! సుగుణ వైఖరీ! హరికథామృతాస్వాదనే॥ 16

ప్రతివస్తూపమా.

త్వత్పాదపఙ్కజనివేశిత చిత్తవృత్తిః
కోవాభికాంక్షతి నిషేవితు మన్యదైవం।
ఆస్వాదితామలరసాలనవప్రసూన
ఆఘ్రాతు మిచ్ఛతి కిమన్యసుమం ద్విరేఫః॥ 17

దృష్టాంతః

స న్త్వన్యేఽపి సహస్రశ స్సురవరా
బ్రహ్మేంద్ర రుద్రాదయః
త్రైలోక్యైక గురు స్త్వమేవ భగవం
స్త్వచ్ఛేషభూతాః పరే।
కామం సన్తు హిమాచల ప్రభృతయ
శ్శైలా స్సహస్రాధికాః
త్రైలోక్యైకనివాసభూ స్సురగిరి
స్తత్పాదలగ్నాః పరే॥ 18

నిదర్శనా

విపరిణమతి ధర్మ ద్వేషిణాం కాలయోగః
స్వయమితి భువనానాం దర్శయిష్యన్నివ।
అకృత సపది సంధ్యాం సైంధవధ్వంసహేతో
తమిహ సుజనబంధుం పార్థసూతం స్మరామః॥ 19

వ్యతిరేకః.

కృష్ణ స్త్వం భవకర్షణాదహమపి
ప్రారబ్ధదుష్కర్మభిః
దేవ త్వామివ హన్త! మామపి జనాః
ప్రాహుః పరం నిర్గుణమ్।
ప్రాయస్సామ్యముదేతి సర్వవిషయే
ష్వద్య ద్వయోరావయో
ర్నాథ! త్వం పరమేశ్వర స్త్రి జగతాం
నాహం మమాపీశ్వరః॥ 20

సహోక్తిః.

పృధాసుతానాం హృది శోకశల్య
స్సమం సముద్ధృత్య భువో భరం యః
తేషాం శ్రియం ధర్మసముచ్ఛ్రయం చ
దృఢీచకారాత్ర స పాతు కృష్ణః॥ 21

వినోక్తిః.

సన్తు సౌజన్యసౌశీల్య శాంతి దాంత్యాదయో గుణాః
వినాతు భగవద్భక్త్యా నశోభంతే హి తే నృణామ్॥ 22

సమాసోక్తిః

శ్లిష్టా మురారేర్మృదుభిః కరాఙ్గులైః
ముహు స్తదీయాధరబిమ్బచుమ్బితా।
వ్యామోహయన్తీ కలకూజితైశ్చ తం
క్షేమాయ భూయా న్మురలీ చిరాయ నః॥ 23

పరికరః.

యోఽసౌ కుచేలమునిదైన్యదశాపహారీ
యో మానరక్షణపరో ద్రుపదాత్మజాయాః।
యోవా విపన్నకరిరాడ్వరద స్సకృష్ణః
క్షేమాణి జృంభయతు నః కరుణాపయోధిః॥ 24

పరికరాఙ్కురః

వక్త్రాగ్రభాగవినివేశితవేణునాదో
మోహాకులవ్రజవధూపరివీతపార్శ్వః ।
గుఞ్జావిభూషితగళ శ్శిఖిపిఞ్ఛచూడః
కృష్ణో వికర్షతు మదీయమఘప్రకర్షమ్॥ 25

శ్లేషః

యశోదయా పరిష్వక్తా విజయక్షేమదాయకా ।
యదు క్ష్మాభృత్ప్రియా దేవా రక్షతాం వః ప్రతిక్షణమ్॥

అప్రస్తుతప్రశంసా.

విమూఢభావ్యోఽయమహో! దివౌకసాం
స్థితేఽపి యత్కృష్ణకథాసుధారసే ।
పురాహి దుగ్ధాబ్ధి విమన్థనోద్యమా
దృతైవ దేహశ్రమభాగినోఽభవన్ ॥ 27

ప్రస్తుతాంకురః.

ఉద్వేల లావణ్యరసాంబురాశి
నిర్యత్ప్రవాహా ఇవాననేన్దోః ।
దన్తాంశుభిర్దన్తురితం మురారే
ర్మందస్మితం మే శుభమాతనోతు ॥ 28

పర్యాయోక్తమ్

తస్మై నమోఽస్తు శతపత్రవిలోచనాయ
సర్వేశ్వరాయ సురకిన్నరసేవితాయ ।
యోఽసౌ కుచేల ధరణీసుర ధర్మపత్న్యాః
జీర్ణాంశుకగ్రథనఖేద మపాచకార ॥ 29

వ్యాజస్తుతిః

నాహం నారదవత్కదాపి కలహ
వ్యాపారబద్ధాదరః
నో రుక్మాంగదవన్నిజార్భకశిర
శ్ఛేదే కృతప్రోద్యమః ।
నాహం ద్వారి నియుక్తవాన్బలిరివ
త్వాం సర్వలోకేశ్వరమ్
తాదృక్త్వేవ వివర్ధినీ తవ దయా
నాస్మాదృశాం గాహతే ॥ 30

వ్యాజనిన్దా

కృష్ణ! త్వం యదులూఖలే నియమితో
గోపాంగనాభిః పురా ।
యత్త్వాం దూతముపాగతం చ కురవో
బద్ధుం బలాదుద్యతాః ।
నైషాం దోషలవోఽత్ర ! కింతు యమిభి
ర్దుర్జ్ఞేయరూపో భవాన్ ।
తేషాం హస్తగతోఽసి యత్తవపరం
తత్రాపరాధో మహాన్॥ 31

ఆక్షేపః

న వయం విష్ణుపత్నీయాః నచ తం స్తోతుముద్యతాః ।
సర్వాశ్చాస్త్రగ్నసారోఽయం నద్దైవం కేశవాత్పరమ్॥ 32

విరోధాభాసః

అణోరణీయానపి యో మహీయాన్
కృపాతరఙ్గాకలితోఽప్యభంగః ।
కృష్ణోఽపి యశ్శుద్ధగుణాభిరామః
స పాతు మాం గోపశిశుః పరేశః॥ 33

విభావనా

తురీతంతువినిర్ముక్తా వేమవ్యాపారవర్జితా ।
విచిత్రా చాతురీ శౌరే ర్ద్రౌపదీవస్త్రనిర్మితౌ ॥ 34

విశేషోక్తిః.

కృష్ణమేఘోఽయముదితో భాను తేజోభిభావుకః ।
తథాపి న తమోవార్తే త్యహో! బత! మహాద్భుతమ్॥

అసంభవః.

గళే గుంజాహారం శిరసి శిఖిపింఛంచ కలయన్ ।
పురా కౌరవ్యస్త్రీమయతత నియన్తుం వను బలాత్ ।
కపేసం జానీతే । యమతనుభువా దూత్యనిహితో ।
గవాంపాలః కశ్చిన్నిజవపుషి విశ్వం ప్రకటయేత్ ॥ 36

అసంగతిః.

మురహర! జగదీశ! దీనబంధో!
కిమిదమిహ! త్వయి దృశ్యతే విచిత్రమ్ ।
నతజన నయనాశ్రుబిందుపాతా ।
త్తవ హృదయం భజతే యదార్ద్రభావమ్॥ 37

విషమమ్

హేకృష్ణ! కైటభరిపో! కమలాయతాక్ష!
లోకాద్భుతం తవ చరిత్ర మహో! విచిత్రం ।
పుణ్యాన్ జనాన్ సమభిరక్షితు మర్థిత స్త్వం
దేవైః పురా నిఖిలపుణ్యజనానహార్షీః॥ 38

సమమ్

త్వామన్తరా నఖలు మే పరదైవమన్యత్ ।
నోమాదృశోఽపి దయనీయ ఇహాస్తి తేఽన్యః ।
దైవాదియం సముచితా ఘటనా ప్రవృత్తా
కిం త్వం తథాపి భగవన్! సముపేక్షసే మామ్॥ 39

విచిత్రం

తస్మై విచిత్రచరితాయ నమోఽస్తు నిత్యం
కృష్ణాయ కోమల కిశోరవపుర్ధరాయ ।
యోఽయం ప్రకాశయితుమాత్మపరాపరత్వ
మూరీచకార భువి గోపశిశుస్వభావమ్॥ 40

ఆధికమ్

అహో ! విశాలతా పార్థరథకూబరదారుణః ।
యద్దేశదేశే సంలీనో హరి స్త్రైలోక్యధారకః ॥ 41

అల్పమ్

అణో రణీయాని త్త్వేవ వేదై స్సంకీర్త్యతే భవాన్ ।
తథాపి మన్మనఃకోశే య న్మాతి తదద్భుతమ్॥ 42

అన్యోన్యమ్

హే దేవదేవ ! తవ దివ్యగుణప్రకర్షాన్
ప్రఖ్యాపయ న్తి సతతం శ్రుతయ స్సమస్తాః ।
తాసాం చ సత్యపరతాం ప్రథయ న్తినాథ
లోకో త్తరాణి చరితాని తవాద్భుతాని ॥ 43

విశేషః

అహో! భాగ్యం వ్రజస్త్రీణాం యద్గృహాఙ్గణభూమిషు ।
అ న్తర్బహిః పురః పశ్చా త్సర్వత్ర స పరః పుమాన్॥ 44

వ్యాఘాతః

పాపాత్మకో౽హమితి తే యది మయ్యుపేక్షా
సోహం దయావిషయఏవ హి తర్హి నాథ ।
దుర్వారఘోర దురితౌఘపరిప్లుతానాం
పాపక్షయాయ ఖలు తే భువనే౽వతారః ॥ 45

కారణమాలా

ఉచ్చైర్గతిర్గతి ధర్మ్యత ఏవ సాధ్యా
ధర్మార్జనం చ భువి భాగ్యవతామధీనమ్ ।
భాగ్యోన్నతి ర్భవదనుగ్రహయోగగమ్యా
సర్వార్థమూలమిహ దేవ తవాంఘ్రిసేవా ॥ 46

ఏకావలీ

రత్నస్తమ్భసమానసుందరతర ప్రోత్తుఙ్గ జానుద్వయం
జానుప్రాన్తవిలమ్బిబాహుయుగళం దోర్లమ్బికర్ణద్వయమ్
కర్ణాన్తాయతనేత్రపద్మయుగలం నేత్రాన్తనిర్యత్కృపా
పూరం ధీరముదారమున్నసమముం శ్రీపార్థసూతం స్తుమః॥

మాలాదీపకమ్

పార్థస్యన్దనకూబరే నను భవాం
స్త్వయ్యప్యజాణ్డం మహత్
తన్మధ్యేఽపి చ మధ్యమం జగదిదం
తస్యాన్తరే క్ష్మాతలమ్ ।
లీనోఽహం క్వచిదత్ర జీవిబహులే
బహ్వాన్తరత్వా ద్వయోః
నాహం త్వత్కరుణాకటాక్షవిషయో
న త్వం మయా దృశ్యసే ॥ 48

సారః.

కవివచనమేవ మధురం
సాలఙ్కారం తదేతదతిమధురమ్ ।
అతిమధురాదపి మధురం
హరినామామృతరసాన్వితం తచ్చేత్ ॥ 49

యథాసంఖ్యమ్.

రజ స్సత్వం తమశ్చేతి గుణత్రయవిభాగతః ।
సృష్టిస్థిత్యన్తకరణధురీణాయ నమోఽస్తు తే ॥ 50

పర్యాయః

క్షీరాబ్ధేరుద్భవన్తీ ప్రథమమథ సురైః
స్వర్గలోకం ప్రణీతా ।
పశ్చాత్పాతాళలోకే ఖగపతినిహితా
యా సుధా సాఽద్య భూమౌ ।
కృష్ణ ! త్వద్దివ్యలీలాలలితగుణగణాన్
గాయతాం మానవానాం ।
జిహ్వాగ్రాన్నిస్సరన్తీ నిపతతి సహసా
శృణ్వతాం కర్ణరన్ధ్రే ॥ 51

పరివృత్తిః

వాత్సల్యభారాద్వివశాయ తుభ్యం
దీనో మునిః కశ్చన ముష్టిమాత్రామ్ ।
ధానాం దదన్ తే శ్రియమాజహార
కోఽయం విభో త్వత్కరుణాప్రకారః ॥ 52

పరిసంఖ్యా

చిత్రమిదమతివిచిత్రం! వసుదేవసుతే రణాఙ్గణం యాతే ।
ప్రభవన్తి నరకబన్ధాః ప్రాయస్తత్రైవ న పరత్ర ॥

వికల్పః

భక్తియోగాద్విరోధాద్వా హరిమేవ స్మరేన్నరః ।
యథాతథావాపి సకృత్ స్మృతోఽభీష్టాన్ దిశత్యసౌ ॥

సముచ్చయః.

యత్పాణిపల్లవ విధూత కశాప్రణాదై
రుద్వేజితశ్రుతిపుటా పృతనా కురూణామ్ ।
ధూనాతి ముహ్యతి విరౌతి లుఠత్యభీక్ష్ణం
సూత స్స మా మవతు పార్థరథాధిరూఢః ॥ 55

కారకదీపకమ్

గచ్ఛత్యాగచ్ఛతి చ పరితో వీక్షతే దత్తచక్షుః
తిష్ఠత్యారాత్పునరపి పునః ప్రేక్షతే దుగ్ధభాణ్డమ్ ।
గోప్యాస్తస్మాదవహితధియ స్సన్తు చోరోఽయమేతీ
త్యేతచ్ఛ్రుత్వా హసితవదనః పాతు మాం గోపబాలః॥

సమాధిః

వినోదయన్ వేణురవేణ వత్సాన్
యావత్స్వయం శ్రాన్తిముపైతి కృష్ణః ।
తావద్వనే వాయువశాదుదేతి
వంశధ్వనిర్వేణురవానుకారీ ॥ 57

ప్రత్యనీకమ్

హే దేవదేవ ! భవదీయనఖాంశుజాలై
ర్జైవాతృకోఽయ మధరీకృతనైజకాన్తిః ।
అద్యాపి పీడయతి హన్త నిశాసు నిత్యం
త్వత్పాదపఙ్కజసనాభి సరోజబృన్దమ్ ॥ 58

అర్థాపత్తిః.

యదంఘ్రిసలిలోత్సేకాత్ స్థాణుస్సర్వేశ్వరోఽభవత్ ।
తత్కృపా చేతనా నన్యా నుద్ధరేదితి కా కథా ॥ 59

కావ్యలింగమ్.

భోగభాగ్యోన్నతీనాం తు హేతుర్విష్ణుపదాశ్రయః ।
యదాశ్రయబలాదేవ విశిష్యన్తే సురా దివి ॥ 60

అర్థాన్తరన్యాసః

యస్త్వం గవ్య మచూచురః ప్రతిదినం గోపాఙ్గనానాం గృహే
యద్ధాత్రీస్తనపాయినా తదసవః పీతా స్త్వయా శైశవే ।

తత్సర్వం స్తుతిరూపత స్త్వయి సదా లోకై స్సముద్ఘుష్యతే ।
ప్రాయః శ్రీమతి దోష ఏవ గుణతాం ప్రాప్నోతి హి శ్రీపతే॥

వికస్వరః

త్వయ్యర్పితాఖిలభరోఽహమనన్యమార్గః
పాపాత్మకోఽపి నను నాథ ! తవాఽనుపేక్ష్యః !
నహ్యాశ్రితేషు మహతాం గుణదోషచిన్తా
దోషాకరం ఖలు మృడశ్శిరసా బిభర్తి ॥ 62

ప్రౌఢోక్తిః.

సువర్ణశైలోపవనప్రరూఢ
బాలప్రవాళారుణకాన్తి కాన్తమ్ ।
జగత్త్రయీపుణ్యఫలం మురారేః
పాదామ్బుజం మే శుభమాతనోతు ॥ 63

సంభావనా.

మాలిన్య కౌటిల్యముఖాన్ స్వదోషాన్
యదా జహాత్యేష జడశ్శశాంకః ।
తదా భవద్దివ్యపదారవిన్ద
నఖాంశుభి స్సామ్యముపేష్యతి ధ్రువమ్ ॥ 64

మిథ్యాధ్యవసితిః.

గగనాఙ్గణ సంభూత పద్మాక్షమణిమాలికామ్ ।
కరే కృత్వా జపన్ యోగిగణయే త్త్వద్గుణాన్ ధ్రువం ॥

లలితమ్

క్వాహం మహామోహవిమూఢచేతాః
క్వ తే గుణా యోగిగణై రగమ్యాః ।
వితస్తిభి స్మేరుమహామహీధ్రం
ప్రమాతు మద్య ప్రయతోఽస్మి మోహాత్ ॥ 66

పరిహర్షణమ్

శిక్యస్థదుగ్ధగ్రహణాయ కృష్ణః
పీఠం హి కంచిత్పరితో విచిన్వన్ ।
కుత్రాప్యకస్మాదథ దుగ్ధభాణ్డ
స్ఖలత్పదః స్మేరముఖోఽవతాన్నః॥ 67

విషాదనమ్

భైష్మీ పార్శ్వగతా భవిష్యతి । గజ
స్కన్ధేఽధిరోక్ష్యామ్యహం ।
ఽధ్యాయాం చ పురస్త్రియః ప్రతిపదం
నీరాజయిష్యన్తి మామ్ ।
హాంహో! మే విభవస్తదేతి బహుధా
సంచిన్తయంశ్చైదిరాట్ ।
ఖల్వాటత్వ మగాత్తదేత దఖిలం
లీలాయితం తే ప్రభో!॥ 68

ఉల్లాసః

ఏక స్త్వమసి జగత్త్రితయేఽపి ధన్య
శ్శక్రాత్మజాత రథ కూబర దారుదణ్డః ।
యోఽయం త్వదీయ మృదుపాద సరోజయుగ్మ
సంస్పర్శజం సుఖమనారత మన్వభుఙ్క్త ॥ 69

ఆజ్ఞా

త్వత్ప్రేరితేన హి మయా కథితేఽత్ర కావ్యే
దోషా యది స్యురపినామ న మేఽత్ర నిన్దా ।
వీణాదిషు స్వరగతి ర్యది సంవిభిన్ద్యాత్
దోష స్స వాదయితు రేవ న వాద్యదోషః ॥ 70

అచుజ్ఞా

విపదోఽభిభవన్తు నో యథేష్టం
భగవద్ధ్యానపరం యదా మనస్స్యాత్ ।
నహి భోగవిమూఢమానసానాం
హరినామస్మరణే మనః ప్రవృత్తిః ॥ 71

లేశః.

కృష్ణ త్వం యదులూఖలే నియమితో
గోపాఙ్గనాభిః పురా ।
యత్త్వాం ద్వారి నియుక్తవాన్ బలిరపి
త్రైలోక్యరక్షాక్షమమ్ ।
యద్ధాత్యే వినియుక్తవాన్ యమసుత
స్త్వాం సర్వలోకేశ్వరం ।
త్వత్తోఽలభ్యఫలం తదేతదఖిలం
శ్రీ పార్థసూతి! ప్రభో! ॥ 72

ముద్రా

కరధృతగిరిః కాన్తాకారః కిశోరవపుర్ధరః
కిసలయపదః కీశైస్సేవ్యః కృపాకలశోదధిః ।
కువలయదళశ్యామ శ్రీమాన్ కరీన్ద్రవరప్రదః ।
కృతనతజనోద్ధారః కామం తనోతు శుభం హరిః ॥ 73

రత్నావళీ

వన్దే భానుసహస్ర భాసురతనుం వన్దే శశాఙ్కాననం ।
వన్దే భౌమ మహోగ్రదర్పశమనం వన్దే బుధైస్సంస్తుతమ్ ।
వన్దే సర్వసురాసుర ప్రజగురుం తం భార్గవీవల్లభం ।
వన్దే సుస్థిరవైభవం సురనుతం శ్రీ పార్థసూతం ప్రభుమ్ ॥

తద్గుణం.

యోఽయం సితాశ్వస్య రథే నిబద్ధాన్
హయాన్ స్వకాన్త్యా హరితో వితన్వన్ ।
ధత్తే క్షణం సంశయమర్కసూనో
శ్శౌరి ప్రహారే స పునాతు కృష్ణః ॥ 75

పూర్వరూపమ్.

శశాఙ్కలేఖావిశదీకృతోఽపి
కపర్దినః పిఙ్గజటాకలాపః ।
త్వత్పాద పీఠీ కనక ప్రభాభిః
పున స్స్వరూపం ప్రకటీకరోతి ॥ 76

అతద్గుణః

కృష్ణ త్వ మేష నవనీరద నీలకాయః
సత్వాత్మనాం శుచిని మానసపుణ్డరీకే ।
నిత్యం స్థితోఽపి న కదాచిదుదేతి తత్ర
మాలిన్య మిత్యహహ హన్త విచిత్రమేతత్ ॥ 77

అనుగుణః

గానధ్వని ర్గోపవధూజనానాం
వంశస్వనః కోకిలకూజితం చ ।
వనే మురారే ర్మురళీరవస్య
విశేషమాధుర్య ముపానయన్తి ॥ 78

మీలనమ్

కళిన్దజాతీరతమాలకుఞ్జే
నిలీయ కృష్ణో నవనీరదాభః।
నాలక్షి లీనగ్రహకాతుకేషు
విచిన్వతా గోపవధూజనేన ॥ 79

సామాన్యమ్

జిజ్ఞాసవ శ్చైర్యరతం మురారేః
పరీక్షమాణా బహుధాపి గోప్యః
బిమ్బాధరే వేణుకిణాఙ్కితేఽస్య
న జజ్ఞిరే దన్తహతిక్షతాని ॥ 80

ఉన్మీలనమ్

సమానవర్ణై స్సహ గోపబాలైః
క్రీడన్నపి ప్రాకృతబాలవత్త్వమ్ ।
అప్రాకృతం త్వాం వివృణోతి కోఽపి
తేజోవిశేష స్త్వయి సర్వభోగ్యః ॥ 81

విశేషః

సరూప శీలై స్సహగోపబాలై
స్సమానధర్మా విహర న్నపి త్వమ్ ।
లోకాద్భుతం తే చరితం పృథివ్యా
మప్రాకృతత్వం ప్రకటీకరోతి॥ 82

ఉత్తరమ్

కింసు తపో ? హరిభజనమ్
కో నామ జపోఽస్య సత్కథాలాపః ।
కో యజ్ఞ స్తత్సేవా
కో లాభో ! వైష్ణవేషు సహవాసః ॥ 83

సూక్ష్మమ్

సంకేత దేశావగమోత్సుకానాం
క్రీడాసఖానామవగమ్య భావమ్
స్వమాతు రఙ్కే విహరన్మురారిః
వేణీం విమృద్నాతి కరేణ తస్యాః॥ 84

పిహితమ్

ప్రత్యగ్రహోత్కృష్ణముపేక్ష్య యాన్తం
నిరూపయన్తీవ తదీయచౌర్యమ్ ।
కాచిత్కరే తస్య వితీర్య వస్త్రం
ప్రమృజ్య తామాననమిత్యవోచత్ ॥ 85

వ్యాజోక్తిః

కాచిద్వధూర్వారి విహారకాలే
కృష్ణాఙ్గసంస్పర్శనజాతకమ్పా ।
ఊచే ను శైత్యం యమునాజలస్యే
త్యాచ్ఛాదయన్త్యాత్మమనోనురాగమ్ ॥ 86

గూఢోక్తిః

ఏహ్యేహి వత్సే కిము ముహ్యసి త్వం
గోభిస్సమన్తాన్నిచితేఽత్ర దేశే
కుఞ్జే వివిక్తేఽత్ర తపోపభోగ్య
స్సన్దృశ్యతే శాద్వలసంవిభాగః ॥ 87

విస్మృతోక్తిః

కుతోఽద్య రాధా కుపితా త్వయీతి
పృష్టో జనన్యా వసుదేవసూనుః
మమాపరాధస్య హి యుక్తమేత
దిత్యాహ నాకూతమవేక్ష్య రాధామ్ ॥ 88

యుక్తిః

మాతర్మాముపరుధ్య నిర్భరకుచా
భోగేషు గోపాఙ్గనాః ।
నిష్పింషన్తి బలాద్భుజైరసకృది
త్యేవం గురూణాం పురః

స్వైరం వ్యాహరతశ్శిశోర్భగవతః
కాచిన్నిరోద్ధుం వచః।
గవ్యంతద్వదనే నివేశ్యముహురః
ప్యాస్వాదయంత్యఙ్గులిమ్॥ 89

లోకోక్తిః

సంతప్తకర్ణా హరికీర్తనేషు
ధున్వన్తు మర్త్యా నిజపాపశేషమ్।
నిరీక్ష్య వాతాగమసన్నివేశం
కృషీవలా ధాన్యతుషం నుదన్తి॥ 90

చౌర్యాపహృతే దుగ్ధఘటే విషణ్ణాం
గోపీం సఖీ కాచన సాన్త్వయన్తీ
చోరం గృహాన్తర్గతమీశ్వరోఽపి
జ్ఞాతుం నశక్త స్స్వయమిత్యవోచత్॥ 91

వక్రోక్తిః

కిం దన్తక్షతిరత్ర నాథ! దయితే కర్ణప్రహారవ్రణః।
హంహో! తాదృశతీక్ష్ణకర్ణవలయా కాఽసౌతవ ప్రేయసీ?
రాధేయస్యశరైః ప్రియే నఖలు మే పుత్రోఽస్తినాథేత్యసౌ
రాధామాధవయోర్వచఃపరిణతిః పుష్ణాతుయుష్మాన్సదా॥

స్వభావోక్తిః.

ఆనన్దమన్థరతయాఽర్ధనిమీలతాక్షై
రుత్తంభితశ్రుతిభిరుద్గతవాలమూలైః
ఉద్గ్రీవకైః పశుభిరాదృతవేణుగానః
పిఞ్ఛావతంససుభగస్స పునాతు కృష్ణః॥ 93

భావికమ్

హస్తావలమ్బిత కిశం ధృతపాఞ్చజన్యం
రూపం తవాద్భుతమిదం పరిపశ్యతాం నః।
అగ్రే ప్రవృత్తమివ భాతి పురా నివృత్త
మాయోధనం తదిహ కౌరవ పాణ్డవానామ్॥ 94

అత్యుక్తిః

దంష్ట్రాభ్యాం కూహనాకరేన్నకహారే
స్తీక్ష్ణైర్నఖాగ్రైస్తథా
రామాస్త్రేణచ సంహృతౌ నిశిచరౌ
జాతౌ పునర్భూతలే
త్వద్దోర్దండవిమర్దనాత్తు న తయో
ర్భూమౌ పునస్సంభవః
శౌర్యోత్కృష్టా దురగ్రహ స్తవ యతో
జన్మాన్తరం దహ్యతే ॥ 95

ఉదాత్తమ్

బృన్దారణ్యం హి తత్ క్షేత్రం యత్ర భృగుః పురా।
రమా మాధవయో శ్చక్రే పాణిగ్రహణ మఙ్గలమ్॥ 96

నిరుక్తి

పాపక్షయాన్నరకభీతి మపోహ్య ఘోరాం
భక్తాన్ సముద్ధరసి యత్త్వమభీష్టదానాత్।
నానే తదాగమవిదః ప్రవదన్తి లోకే
త్వాం కృష్ణ! కామజనకం నరకాన్తకం చ॥ 97

ప్రతిషేధః

నాహం ధ్రువో నచ కరీ నచ పార్థజాయా
భక్తాస్తు తే తవ కృపావిషయా బభూవుః
పాపోఽస్మ్యనన్యగతికోఽస్మి చ నాస్తికోఽస్మి
తం మామనుద్ధృతవతః కరుణా కుతస్తే॥ 98

విధిః.

నమోఽస్తు తస్మై కృష్ణాయఽభక్తాభీష్టప్రదాయినే
యత్ప్రసాదబలేనైవ విజయో విజయోఽభవత్॥ 99

హేతుః

యత్పాదాబ్జయుగం తపఃపరిణతి
స్సత్వాత్మనాం యోగినాం
యత్సౌన్దర్యభరోఽపి గోపవనితా
వృన్దస్య నేత్రోత్సవః
యస్యాఽపాఙ్గఝరీ వినమ్రజనతా
సౌభాగ్యపారమ్పరీ
భూభారోత్తరణార్థమాత్తజనుషే
కృష్ణాయ తస్మై నమః॥ 100

సంపూర్ణమ్.

శ్రీకృష్ణార్పణమస్తు

